

"Âlem çarşısında dizilmiş ve zeminin yüzüne serpilmiş bütün nimetlerin ilânâtıyla hamd ve medhinizi bildiriyorlar." Nimetlerin şükür ve hamdetmesi nasıl oluyor?

"Senin hak şükürünü nasıl eda edebiliriz? Sen öyle şükre lââyık bir meşkûrsun ki bütün kâinata serilmiş bütün ihsanatın açık lisan-ı halleri, şükür ve senanızı okuyorlar. Hem âlem çarşısında dizilmiş ve zeminin yüzüne serpilmiş bütün nimetlerin ilanatıyla hamd ve medhinizi bildiriyorlar. Hem rahmet ve nimetin manzum meyveleri ve mevzun yemişleri, senin cûd ve keremine şahadet etmekle senin şükürünü enzar-ı mahlukat önünde îfa ederler."(1)

Nimet ve ihsanların Allah'ı hamdetmesi, ilan ve neşir noktasındandır. Bir elmanın vücut bulup güzel tadı ve kokusu ile insanları şükre sevk etmesi, elmanın fitrî bir şükrüdür. Evet, nimetler içinde öyleleri var ki şükür ve hamdi bütün kâinata yayma niyeti ile kesretle çoğalmak ve yayılmak istiyorlar.

Üstad Hazretleri bu hakikate şu şekilde işaret ediyor:

"Fâtır-ı Hakîm, onların mânevî dualarını kabul edip ki, bir taifenin tohumlarına kıldan kanatçıklar verir; her tarafa uçup gidiyorlar, taifeleri namına esmâ-i İlâhiyeyi okutturuyorlar (ekser dikenli nebâtat ve bir kısım sarı çiçeklerin tohumları gibi)."

"Ve bir kısmına da insana lâzım veya hoşuna gidecek güzel et veriyor, insanı ona hizmetkâr edip her tarafa ekiyor. Bazı taifelerine de, hazmolmayacak sert bir kemik üstünde hayvanlar yutacak bir et veriyor ki, hayvanlar onu çok taraflara dağıtıyorlar. Bazılara da çengelcikleri verip her temas edene yapışıyor; başka yerlere giderek taifesinin bayrağını dikerler, **Sâni-i Zülcelâlin antika san'atını teşhir ediyorlar. Ve bir kısmına da -acı düvelek denilen nebâtat gibi- saçmalı tüfek gibi bir kuvvet verir ki, vakti geldiği zaman onun meyvesi olan hıyarcık düşer, saçmalar gibi birkaç metre yerlere tohumcuklarını atar, zer' eder, **Fâtır-ı Zülcelâlin** zikir ve tesbihini kesretli lisanlarla söylettirmeye çalışırlar. Ve hâkezâ, kıyas et."(2)**

Burada bitki türlerinin tohumlarını âlemin dört bir yanına nasıl neşrettikleri izah ediliyor. Bazı bitki türleri kıl gibi ince kanatçıkları ile uçarak neslini ve türünü etrafa yayıyorlar. Bazı bitki türlerinin çekirdekleri de hazmedilmeyecek kadar serttir. Bunların etleri de hayvanlara rızık oluyor. Belgesellerde bu hayret verici yayılma şekilleri çokça işlenmektedir.

Allah bitki türlerini etrafa yaymak için çok değişik usuller yaratmıştır. Bitkilerin iştahlı ve istekli bir şekilde yayılma arzuları, Allah'ın isim ve sıfatlarını âleme göstermek ve ilan etmek içindir. Hikmet müsaade etseydi, dünyanın her tarafını istila ederlerdi.

İşte nimetlerin bu ahvali bir cihetle şükür ve hamd makamıdır.

Dipnotlar:

(1) bk. [Sözler, On Birinci Söz.](#)

(2) bk. [a.g.e., Yirmi Dördüncü Söz, Dördüncü Dal.](#)